

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ І МЕНЕДЖМЕНТУ
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ, МЕНЕДЖМЕНТУ І АДМІНІСТРУВАННЯ

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри
протокол від 7 вересня 2020 р. № 2
в.о. завідувачки кафедри

(проф. Юлія Ушкаренко)

СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

Теорія міжнародних відносин

Освітня програма: Міжнародні економічні відносини

Спеціальність: 292 Міжнародні економічні відносини

Галузь знань 29 Міжнародні відносини

Херсон 2020

Назва освітньої компоненти	Міжнародна економіка
Викладач (і)	Чмут Анна Володимирівна
Посилання на сайт	http://www.kspu.edu/About/Faculty/FEM/ChairEconomicTheory/Staff/Chmut.aspx
Контактний тел..	(0552)326762
Е-mail викладача:	hannach300@gmail.com
Графік консультацій	Очні консультації протягом семестру за попередньою домовленістю з викладачем по телефону

1. Анотація до курсу

«Теорія міжнародних відносин» є дисципліною, яка віддзеркалює зародження і розвиток системи міжнародних відносин у теоретичній площині; досліджує теоретичні засади і виробляє практичні рекомендації до формування світової системи міждержавної взаємодії

2. Мета та цілі курсу

Мета: сформувати об'єктивне уявлення про систему існування людства у сучасній парадигмі його розвитку; опанувати теоретичними знаннями і здобути практичні навички у здійсненні адекватної часу зовнішньої політики держави; засвоїти основні положення теоретичних понять; вивчити аргументи провідних політологічних шкіл щодо засад і розвитку міжнародних відносин.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Теорія міжнародних відносин» є: обґрунтування теоретико-методичних засад формування і розвитку парадигм системи міжнародних відносин; опанування методами і поняттями досліджень міжнародних відносин; ознайомлення із вченнями провідних науково-теоретичних шкіл і напрямками досліджень міжнародних відносин; простеження взаємодії і взаємозалежності формування і розвитку міжнародних відносин і світової політики; характеристика парадигм міжнародних відносин; вивчення закономірностей розвитку системи міжнародних відносин; виокремлення основних загроз людству та пошук шляхів протистояння ним.

Компетентності та програмні результати навчання

Інтегральна компетентність - Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері міжнародних відносин у цілому та міжнародних економічних, зокрема, а також у процесі навчання, що передбачає застосування новітніх теорій та методів при здійсненні комплексних досліджень світогосподарських зв'язків, характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності

ЗК 8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 12. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Спеціальні (фахові) компетентності спеціальності

СК 2. Здатність використовувати базові категорії та новітні теорії, концепції, технології і методи у сфері міжнародних економічних відносин з урахуванням їх основних форм, застосовувати теоретичні знання щодо функціонування та розвитку міжнародних економічних відносин.

СК 4. Здатність обґрунтовувати особливості реалізації форм міжнародних економічних відносин на мега-, макро-, мезо- і мікрорівнях.

СК 8. Здатність визначати функціональні особливості, характер, рівень та ступінь взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних економічних відносин різного рівня та налагоджувати комунікації між ними.

СК 9. Здатність до діагностики стану досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками.

СК 10. Здатність обґрунтовувати доцільність застосування правових, економічних та дипломатичних методів (засобів) вирішення конфліктних ситуацій на міжнародному рівні.

СК 14. Здатність спілкуватися на професійному та соціальному рівнях з використанням фахової термінології, включаючи усну і письмову комунікацію державною та іноземними мовами.

Основні програмні результати навчання:

ПРН 1. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, усвідомлюючи необхідність навчання впродовж усього життя, проявляти толерантність та готовність до інноваційних змін.

ПРН 2. Вільно спілкуватися з професійних питань державною та іноземними мовами усно і письмово, фахово використовувати економічну термінологію.

ПРН 4. Систематизувати й упорядковувати отриману інформацію щодо процесів і явищ у світовому господарстві; оцінювати та пояснювати вплив ендогенних і екзогенних факторів на них; формулювати висновки і розробляти рекомендації з урахуванням особливостей національного і міжнародного середовища.

ПРН 5. Володіти навичками самоаналізу (самоконтролю), бути зрозумілим для представників інших бізнес-культур та професійних груп різного рівня (з фахівцями з інших галузей знань/видів діяльності) на засадах цінування різноманітності, мультикультурності, толерантності та поваги до них.

ПРН 7. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПРН 10. Ідентифікувати та виокремлювати особливості функціонування суб'єктів міжнародних відносин та моделей їх економічного розвитку.

ПРН 11. Обґрунтовувати власну думку щодо конкретних умов реалізації форм міжнародних економічних відносин на мега-, макро-, мезо- і мікрорівнях.

ПРН 12. Здійснювати комплексний аналіз складних економічних систем, зіставляти та порівнювати їх складові, оцінювати й аргументувати оцінки результативності їх функціонування.

ПРН 13. Підбирати і вміло застосовувати аналітичний інструментарій дослідження стану та перспектив розвитку окремих сегментів міжнародних ринків товарів і послуг з використанням сучасних знань про методи, форми й інструменти регулювання міжнародної торгівлі.

ПРН 14. Розуміти і застосовувати теорії, принципи, засоби й інструменти реалізації міжнародних валютно-фінансових та кредитних відносин.

ПРН 15. Визначати функціональні особливості, характер, рівень та ступінь взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних економічних відносин різного рівня та налагоджувати комунікації між ними.

ПРН 16. Демонструвати знання про стан досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками.

ПРН 17. Визначати причини, типи та характер міжнародних конфліктів і суперечок, обґрунтовувати і застосовувати економічні, юридичні та дипломатичні методи і засоби їх вирішення на міжнародному рівні, відстоюючи національні інтереси України.

ПРН 18. Досліджувати економічні явища та процеси у міжнародній сфері на основі розуміння категорій, законів; виділяючи й узагальнюючи тенденції, закономірності функціонування та розвитку світового господарства з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків.

ПРН 20. Відстоювати національні інтереси України з урахуванням безпекової компоненти міжнародних економічних відносин.

ПРН 22. Застосовувати відповідні методи, правила і принципи функціонування міжнародних економічних відносин для розвитку зовнішньоекономічної діяльності України.

ПРН 24. Обґрунтовувати вибір і застосовувати інформаційно-аналітичний інструментарій, економіко-статистичні методи обчислення, складні техніки аналізу та методи моніторингу кон'юнктури світових ринків.

ПРН 25. Презентувати результати дослідження на базі яких, розробляються рекомендації та заходи з адаптації до змін міжнародного середовища.

3. Обсяг курсу на поточний навчальний рік

	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
3 кредити / 90 годин	18	18	54

4. Ознаки курсу

Рік	Семестр	Спеціальність	Курс (рік)	Нормативний/
-----	---------	---------------	------------	--------------

викладання			навчання)	вибірковий
2020-2021	2	292	1	Обов'язкова

5. Технічне й програмне забезпечення/обладнання

У період сесії бажано мати мобільний пристрій (телефон) для оперативної комунікації з викладачами з приводу проведення занять та консультацій. У міжсесійний період комп'ютерну техніку (з виходом у глобальну мережу).

6. Політика курсу

При організації освітнього процесу в Херсонському державному університеті студенти, викладачі, методисти та адміністрація діють відповідно до наступних документів: положення про порядок і умови обрання освітніх компонент/навчальних дисциплін за вибором здобувачами вищої освіти у Херсонському державному університеті; положення про організацію самостійної роботи студентів; положення про порядок оцінювання знань студентів; положення про дистанційне навчання в ХДУ та ін..
<http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/DMethodics/EduProcess.aspx>

Політика щодо дедлайнів та перескладання:

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-20% до кількості балів за конкретний вид робіт).

Перескладання контрольних робіт відбувається із дозволу викладача за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності: Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування, або при виконанні розрахункових робіт (калькулятор).

Мінімальне покарання для студентів, яких спіймали на обмані чи плагіаті під час тесту чи підсумкового контролю, буде нульовим для цього завдання.

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали (п.9). За об'єктивних причин (наприклад, карантин) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням з керівництвом ЗВО.

7. Схема курсу

Тиждень, дата, години	Тема, план, кількість годин (аудиторної та самостійної)	Форма навчального заняття	Список рекомендованих джерел (за нумерацією розділу 11)	Завдання	Максимальна кількість балів
Модуль 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ НАУКИ ПРО МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ					
Згідно робочих планів та розкладу	<p style="text-align: center;">Тема 1. Теорія міжнародних відносин як наука План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Наукова природа теорії міжнародних відносин. 2. Теорія міжнародних відносин у системі суспільних наук. 3. Структура, завдання та функції теорії міжнародних відносин . <p style="text-align: center;">2 години</p>	Лекція	[1-3, 5]	Засвоєння матеріалу лекції	(див п.9)
	<p style="text-align: center;">Тема 1. Теорія міжнародних відносин як наука План</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Наукова природа теорії міжнародних відносин. 5. Теорія міжнародних відносин у системі суспільних наук. 6. Структура, завдання та функції теорії міжнародних відносин . <p style="text-align: center;">2 години</p>	Семинар	[1-3; 5]	Засвоєння матеріалу лекції	(див п.9)
Згідно робочих планів та розкладу	<p>Тема 2: Методологічні проблеми теорії міжнародних відносин . План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Методологічні основи та методи дослідження . 2. Проблема методу в дослідженні міжнародних відносин . 3. Специфічні особливості теоретичного та емпіричного рівнів дослідження 4. Поняття і категорії теорії міжнародних відносин . 5. Проблеми формування понятійно-категорійної системи . 6. Загальнонаукові (інструментальні) поняття і категорії . <p style="text-align: center;">2 години</p>	Лекція	[2-3].	Засвоєння матеріалу лекції	(див п.9)

	<p>Тема 2: Методологічні проблеми теорії між народ них відносин .</p> <p>План</p> <p>7. Методологічні основи та методи дослідження .</p> <p>8. Проблема методу в дослідженні між народних відносин .</p> <p>9. Специфічні особливості теоретичного та емпіричного рівнів дослідження</p> <p>10. Поняття і категорії теорії міжнародних відносин .</p> <p>11. Проблеми формування понятійно-категорійної системи .</p> <p>12. Загально наукові (інструментальні) поняття і категорії .</p> <p>1. .</p> <p>2 години</p>	Семінар	[2-3].	Засвоєння матеріалу лекції	(див п.9)
Згідно робочих планів та розкладу	<p>Тема 3: Класична школа теорії міжнародних відносин .</p> <p>План</p> <p>1. 1. Проблема класифікації наукових концепцій .</p> <p>2. Принципи класичної школи теорії міжнародних відносин .</p> <p>3. Теорія ідеалізму .</p> <p>4. Політичний реалізм .</p> <p>5. Неореалізм та неолібералізм .</p> <p>4 години</p>	Лекція	[1-3; 6]	Засвоєння матеріалу лекції	(див п.9)
	<p>Тема 3: Класична школа теорії міжнародних відносин .</p> <p>План</p> <p>6. 1. Проблема класифікації наукових концепцій .</p> <p>7. Принципи класичної школи теорії міжнародних відносин .</p> <p>8. Теорія ідеалізму .</p> <p>9. Політичний реалізм .</p> <p>10. Неореалізм та неолібералізм .</p> <p>4 години</p>	Семінар	[1 - 3; 6]	Засвоєння матеріалу лекції	(див п.9)
Згідно робочих планів та розкладу	<p>Тема 4: Теорії біхевіоризму (модернізму).</p> <p>План</p> <p>1. «Біхевіористична революція» та принципи модернізму .</p>	Лекція	[3 – 6; 11]	Засвоєння матеріалу лекції	(див п.9)

	<p>2. Системні теорії міжнародних відносин .</p> <p>3. Теорія зв'язку (linkage theories).</p> <p>4. Факторні теорії ("теорії поля") .</p> <p>5. Криза теорії міжнародних відносин : раціоналізм і рефлексіонізм.</p> <p style="text-align: center;">2 години</p>				
	<p>Тема 4: Теорії біхевіоризму (модернізму) .</p> <p style="text-align: center;">План</p> <p>6. «Біхевіористична революція» та принципи модернізму .</p> <p>7. Системні теорії міжнародних відносин .</p> <p>8. Теорія зв'язку (linkage theories).</p> <p>9. Факторні теорії ("теорії поля") .</p> <p>10. Криза теорії міжнародних відносин : раціоналізм і рефлексіонізм.</p> <p style="text-align: center;">2 години</p>	Семинар	[2 – 6; 11]	Засвоєння матеріалу лекції	(див п.9)
Згідно робочих планів та розкладу	<p>Тема 5: Теорії міжнародного середовища .</p> <p style="text-align: center;">План</p> <p>1. Теорії географічного детермінізму та геополітика .</p> <p>2. Расово-антропологічні теорії .</p> <p>3. Марксизм і неомарксизм .</p> <p>4. Цивілізаційні теорії .</p> <p style="text-align: center;">2 години</p>	Лекція	[1-3, 6]	Засвоєння матеріалу лекції	(див п.9)
	<p>Тема 5: Теорії міжнародного середовища .</p> <p style="text-align: center;">План</p> <p>5. Теорії географічного детермінізму та геополітика .</p> <p>6. Расово-антропологічні теорії .</p> <p>7. Марксизм і неомарксизм .</p> <p>8. Цивілізаційні теорії .</p> <p style="text-align: center;">2 години</p>	Семинар	[1-3,6]	Засвоєння матеріалу лекції	(див п.9)
Модуль 2. ЯВИЩА ТА ПРОЦЕСИ В МІЖНАРОДНОМУ СЕРЕДОВИЩІ					
Згідно робочих	Тема 6: Міжнародні системи	Лекція	[2, 4-6]	Засвоєння	(див п.9)

планів та розкладу	<p style="text-align: center;">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття і структура міжнародних систем . 2. Ієрархія міжнародних систем та її найважливіші закономірності . 3. Типи міжнародних систем . 4. Особливості та закономірності еволюції міжнародних систем . <p style="text-align: center;">2 години</p>			матеріалу лекції	
	<p style="text-align: center;">Тема 6: Міжнародні системи</p> <p style="text-align: center;">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття і структура міжнародних систем . 2. Ієрархія міжнародних систем та її найважливіші закономірності . 3. Типи міжнародних систем . 4. Особливості та закономірності еволюції міжнародних систем . <p style="text-align: center;">2 години</p>	Семинар	[2; 4-6]	Засвоєння матеріалу лекції	(див п.9)
Згідно робочих планів та розкладу	<p style="text-align: center;">Тема 7: Проблеми дефініювання міжнародних конфліктів</p> <p style="text-align: center;">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 1. Типи міжнародних конфліктів . 2. Фази міжнародних конфліктів . 3. Проблеми розв'язання воєнних конфліктів . 4. Національна та міжнародна безпека . <p style="text-align: center;">2 години</p>	Лекція	[2; 8-10]	Засвоєння матеріалу лекції	(див п.9)
	<p style="text-align: center;">Тема 7: Проблеми дефініювання міжнародних конфліктів</p> <p style="text-align: center;">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 5. 1. Типи міжнародних конфліктів . 6. Фази міжнародних конфліктів . 7. Проблеми розв'язання воєнних конфліктів . <p style="text-align: center;">Національна та міжнародна безпека .</p> <p style="text-align: center;">2 години</p>	Семинар	[2; 8-10]	Засвоєння матеріалу лекції	(див п.9)

Згідно робочих планів та розкладу	<p>Тема 8: Мирне співіснування та міжнародна співпраця .</p> <p>План</p> <p>1. Зміст понять “мирне співіснування” та “міжнародна співпраця”.</p> <p>2. Найважливіші форми міжнародної співпраці.</p> <p>2 години</p>	Лекція	[2-3]	Засвоєння матеріалу лекції	(див п.9)
	<p>Тема 8: Мирне співіснування та міжнародна співпраця .</p> <p>План</p> <p>3. Зміст понять “мирне співіснування” та “міжнародна співпраця”.</p> <p>4. Найважливіші форми міжнародної співпраці.</p> <p>2 години</p>	Семинар	[2-3]	Засвоєння матеріалу лекції	(див п.9)

8. Система оцінювання та вимоги I семестр

№	Види навчальної діяльності (робіт)	модуль 1	модуль 2	Сума балів
Обов'язкові види навчальної діяльності (робіт)				
1.	аудиторна робота (заняття у дистанційному режимі)			
	- тестування	20	20	40
	- письмова робота			
	- практичні роботи (творчі)	20	20	40
	- усне опитування			
	- тощо			
2.	самостійна робота	10	10	20
3.	Контрольна робота			
	Разом балів	50	50	100
Вибіркові види діяльності (робіт)				
1	- участь у наукових, науково-практичних конференціях, олімпіадах; - підготовка наукової статті, наукової роботи на конкурс; - тощо			max 10

При визначенні якості роботи студента під час аудиторних занять *оцінює* підлягають: рівень теоретичних знань та практичних навичок з тем, включених до певних розділів, правильність та самостійність суджень при обговоренні питань, що винесені на семінарські (практичні) заняття, результати виконання і захисту лабораторних (контрольно-розрахункових) робіт, експрес-контролю у формі тестів тощо.

Самостійна робота студентів *може оцінюватися* як: підготовка до аудиторних занять, самостійне опрацювання (конспектування) тем в цілому чи окремих питань, що не увійшли до лекційних, практичних (семінарських, лабораторних) занять з дисципліни, написання рефератів (доповідей), ессе, реферування першоджерел, проведення розрахунків, участь у колоквиумах, опрацювання завдань робочих зошитів, підготовка глосаріїв, конспектів навчальних або наукових текстів, їх переклад з іноземної мови; підготовка анотації, реферативні матеріали з публікацій; результат участі у спортивних змаганнях, мистецьких конкурсах тощо.

Під час атестаційного та семестрового контролю *оцінюється*: рівень сформованості основних компетенцій, системність теоретичних знань студентів, уміння застосовувати отримані знання для вирішення практичних завдань.

За рішенням кафедри студентам, які брали участь у позааудиторній науково-творчій діяльності (в роботі конференцій, підготовці наукових публікацій, в олімпіадах, конкурсах студентських наукових робіт, спортивних змаганнях, мистецьких конкурсах та ін.) і досягли значних результатів, можуть надаватися додаткові бали як результат самостійної

роботи з відповідної дисципліни. Кількість додаткових балів не може перевищувати 10% від максимальної кількості балів поточного контролю, а підсумкова кількість балів з відповідної дисципліни не повинна перевищувати 100 балів.

Оцінка з дисципліни за семестр, складається з урахуванням результатів поточного, атестаційного й семестрового контролю і оформлюється: за національною системою, за 100-бальною шкалою та за шкалою ECTS

Шкала оцінювання у ХДУ за ЄКТС

Сума балів /Local grade	Оцінка ЄКТС		Оцінка за національною шкалою/National grade
90 – 100	A	excellent	Відмінно
82-89	B	good	Добре
74-81	C		
64-73	D	satisfactory	Задовільно
60-63	E		
35-59	FX	fail	Незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	F		незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Список рекомендованих джерел (наскрізна нумерація)

Базова (основна) література

1. Манжолa В.А. Міжнародні відносини та світова політика: підручник К.: Знання, 2014. – 662 с.
2. Мальський М., Мацяx М. Теорія міжнародних відносин : Підручник. – 3-тє видання. - К.: «Знання», 2007.-461 с.
3. Пронь С.В. Міжнародні відносини та зовнішня політика: системна історія 1914–2014 років: навчальний посібник Миколаїв: Іліон, 2014. – 243 с.
4. McGlinchey Stephen International Relations Bristol: E-International Relations, 2016. – 238 p
5. Matthews G. Elizabeth, Callaway L. Rhonda International Relations Theory: A Primer Oxford University Press, 2016. – 336 p.
6. Chandra M International Relation and Foreign Policy New Delhi: Kumud Publications, 2018. – 320 p.

Допоміжна література

7. Міжнародні відносини та зовнішня політика України : підручник / [Ю. В. Пунда, І. П. Козинець, В. С. Клименко та ін.]. – К. : НУОУ ім. Івана Черняхівського, 2020. – 328 с.

8. Стратегії зовнішньої та безпекової політики провідних міжнародних акторів. Київ : ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2017. – 150 с.
9. Вовк Р. В. Моделювання міжнародних відносин : навч. посіб. / Р. В. Вовк. – К. : Знання, 2012. – 246 с.
10. Гольцов А.Г. Геополітика та політична географія: підручник / А. Г. Гольцов. – К.: Центр учб. л-ри, 2014. – 416 с.
11. Політологія : підручник / за ред. М. П. Требіна. – Х. : Право, 2013. – 416 с.
12. Cohen Saul B. Geopolitics: The Geography of International Relations.- Lanham: Rowman & Littlefield, 2015. – 491 p.

Інформаційні ресурси

13. Міністерство закордонних справ України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.mfa.gov.ua
14. Організація економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.oecd.org
15. Статистична служба Європейської комісії (Євростат) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.europa.eu.int
16. Урядовий портал Кабінету Міністрів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.kmu.gov.ua
17. Про Положення про Міністерство закордонних справ України [Електронний ресурс] // Розпорядження Президента України. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/381/2011>